

Nr 107.

Av herr **Hoppe**, om införande av skolplikt för bildbara sinnesslöa barn m. m.

I anledning av en vid 1918 års riksdag väckt motion beslöt riksdagen en skrivelse till Kungl. Maj:t, där det bl. a. hette »det är av vikt, att frågan om sinnesslöa barns undervisning får en rationell lösning». En sådan lösning låter alltjämt vänta på sig. Det synes emellertid, som om lösningen av frågan om de sinnesslöa barnens undervisning ej lämpligen borde längre uppskjutas. Här är ett verkligt nödläge, och här är också fara i dröjsmål.

Många, väl de flesta av de bildbara sinnesslöa barnen åtnjuta för närvarande undervisning i av landstingen upprättade sinnesslöskolor. Om många av de bildbara sinnesslöa barnen gäller det emellertid, att de antingen delta i den vanliga folkskolans undervisning eller ej åtnjuta någon undervisning alls. Uppenbarligen är det så — det kunna alla i saken initierade vitsorda — att våra vanliga folkskolor ingalunda äro skickade att handhava undervisningen och fostran av sinnesslöa barn. Det är omöjligt för en lärare i en vanlig folkskoleklass att ägna det sinnesslöa barnet all den uppmärksamhet och ge det den individuella omvårdnad, som det behöver. Man kan ej heller begära att en sådan lärare utan vidare skall gå i land med den ej lätta uppgiften att undervisa och fostra sinnesslöa. De normalt utrustade barnen i en klass, som ha att dragas med en sinnesslö, måste ju ock bli lidande på, att läraren blir tvungen att särskilt sysselsätta sig med den sinnesslöe. Från sakkunnigt håll har det om en skola, där en eller annan sinnesslö undervisas tillsammans med normala barn, sagts att »den andliga atmosfären under vilken skolan arbetar är tryckande. Hela andan i skolan lider och arbetsresultatet försämras väsentligt». Om de sinnesslöa som besöka en vanlig folkskola gäller det ju ej blott att undervisningen ej är tillrättalagd för dem och att de därför ej kunna tillgodogöra sig den, utan ock att de, när de ständigt känna sin underlägsenhet och oförmåga, förlora det mesta av den arbetslust och självtillit de kunnat äga. Livet blir ju ock för dem onödigt obarmhärtigt då de under samvaron med normala barn ofta löpa risk att bli tillbakasatta, överlägset och hånfullt behandlade. De sinnesslöa barn, som vårdas i hemmen och besöka en vanlig folkskola, bli en tung börda såväl för skolan som för hemmet, som ofta kommer tillkorta i sin strävan att fostra barnet. Och de bli aldrig, vad de dock hade möjligheter att bli. Ej sällan har det ock visat sig, att dessa sinnesslöa sexuellt urspära och så småningom komma att bidra till degenerationen. För samhället bli dessa sinnesslöa, som ej få någon anstaltsvård, i de flesta fall och i flera avseenden ej blott ekonomiskt en tung börda.

Om dessa sinnesslöa barn vid inträdd skolålder toges om hand av sinnesslöskolor, skulle de — var och en efter sina gåvor — bli relativt arbetsdugliga människor. I dessa skolor kan ju på det bästa sätt ges det största möjliga mått av kunskaper; där övas de unga i allehanda praktiska färdigheter, och man kan taga hänsyn till vars och ens individuella anlag, och där ges dem — och det är ej det minst betydelsefulla — en fostran, som gör dessa sinnesslöa till rätt väldisciplinerade, fogliga och arbetsamma människor.

Enligt nuvarande bestämmelser kan en skolstyrelse eller barnavårdsnämnd mot föräldrarnas eller målsmans bestridande ej sända ett sinnesslott barn till sinnesslöskola. Ofta hålla föräldrarna igen på grund av falsk föräldrakarlek. Föräldrarna till de sinnesslöa barnen äro ej sällan själva intellektuellt undermåliga och låta ej tala vid sig. De vilja behålla sitt barn. Det synes dock som om barnets rätt här borde gå före föräldrarnas önsningar. Erinras bör ock i detta sammanhang, att för andra abnorma barn såsom blinda och dövstumma gäller ofrånkomlig skolplikt, fullgjord i särskilda skolhem. Några principiella betänkligheter mot att även tvärt emot föräldrars eller målsmans vilja överlämna sinnesslöa barn till sinnesslöskola synas mig ej kunna anses föreligga.

När de sinnesslöa slutat sin egentliga skolgång i sinnesslöskolan, ställas de inför nya stora vanskligheter. Skola de nu stanna kvar i sinnesslöanstaltens arbetshem eller skola de till sina respektive hem? Ej sällan ha föräldrarna tagit hem sina sinnesslöa barn och det till en tillvaro, som stundom varit upprörande tragisk. Det synes, som om det vore högeligen av nöden att något gjordes för att helt enkelt skydda dessa barn mot föräldrarnas önskan att på ett eller annat sätt utnyttja dem — det har skett hart när otroliga ting. Det synes, som om ingen sinnesslö borde utskrivas från arbetshem med mindre man hade garanti, att den sinnesslöe blir på ett tillfredsställande sätt omhändertagen.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning,

dels om införande av skolplikt för bildbara sinnesslöa barn, så att de även mot föräldrars och målsmans bestridande kunna intagas å sinnesslöanstalt,

dels om beredande av möjlighet för vederbörande anstaltsledning att besluta om fortsatt vård för sinnesslö efter avslutad skolutbildning.

Stockholm den 18 januari 1937.

Carl Hoppe.